

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 6. An possit Episcopus Conditiones beneficii patronati mutare?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

Glossi hic V. *utrum electio*, ergo; sic Pirhing. de Jure Patronatus n. 126.

3298 *Re.* In hac objectione multa posse considerari, quæ ambigua sunt. 1. an beneficiati possint talem præsentationem facere *jure*, vel tantum *facto*? 2. an ea, quam *jure* facere possunt, sufficiat ad titulum pro recipiendis Ordinibus? 3. solum an ex suppositione, si facerent, etiam solo *facto*, & ordinatio sequeretur, manente nihilominus salvo Jure Patronorum, taliter ordinati præferri deberent præsentatis à Patrono in casu vacantis Ecclesiæ, quando Patroni consensus non requiritur ad talem præsentationem? 4. an si necessarius foret? quibus positis ad *Re.* Beneficiatos posse in suis beneficiis assignare alteri Clerico ordinando titulum congruæ sustentationis ex suis beneficiis, sed tantum *ad tempus*, quo ipsi habent tale beneficium; ne plus juris in alterum transferant, quam ipsi habeant; cum ergo beneficiati nullum jus habeant gravandi beneficia, onere duraturo etiam post ipsorum vitam; non poterunt ejusmodi Clericis constituere jus alimentorum ex fructibus beneficii pro casu, quo ipsi non habent beneficium; at ponuntur habere solum ad dies vite: ergo. Et ideo talis Clericus, ad ejusmodi titulum ordinatus, non habet sibi obligatum beneficium, sed *beneficiatum*, à quo præsentatus est ad ordines ex tali titulo; ubi onus solum incumbit fructibus ceteroquin competentibus beneficiato.

3299 *Re.* Ad 2. *Re.* quòd titulus alimentorum recipiendorum ex beneficio, quem beneficiatus in suo beneficio alteri dare potest ad ordines, sit solum *ad tempus vite præsentantis*; non autem *ad dies vite ordinandi* ad eum titulum, secluso alio supplente, quo deficiente non est assignatus titulus, quo ad dies vite ordinatus habeat alimenta, talem titulum non esse sufficientem ad recipiendos ordines, nisi ordinans in casu defectus illius se obliget ad præbendam ordinato sustentationem; dum ei de beneficio provisum sit in titulum; ut alibi pluribus exposuimus. Ad 3. jam constat ex n. 3293. Nam ex suppositione, quòd beneficiatus ex consensu Patroni præsentaret aliquem *facto*, non *jure*, ad

Tom. III.

titulum sui beneficii ordinandum, & Episcopus cum ad talem titulum ordinaret; ad huc ista intitutatio nullum Patrono præjudicium potest facere, ut constat ex ipso textu in n. 3293. quibus positis:

Ad object. in n. 3297. *Re.* cum dist. 3300 sequela: ex dicta responsione Pontificis saltem sequitur, quòd Parochi aliique beneficiati possint præsentare Clericos ordinandos ad titulum sui beneficii, quando nullum sit præjudicium Patronis, titulo non sufficiente ad Ordines recipiendos C. titulo sufficiente N. seq. Nam Beneficiatus non potest gravare beneficium suum disponendo de fructibus ejus, ultra dies vite suæ, vel tempus, quo illud habet. Ad prob. N. quòd ab Episcopo Auriensi prima illa quæstio (*an Beneficiati possint aliis in suo beneficio constituere titulum pro ordinibus*) proposita fuerit; quærebat enim solum, *an, si facerent inconsulto Patrono, tales Clerici propter talem intitulationem in casu vacantis beneficii essent præferendi præsentatis à Patrono, qui non consentit in ejusmodi intitulationem.* Deinde, datâ, seu permissâ ma. dist. min. atqui per hoc etiam tacite, ac indirectè responsum est, quòd Clerici possint validè ac licitè præsentari, à beneficiato, ad titulum beneficii solum temporalem, seu ad dies vite præsentantis, si illud patronatum sit, etiam irrequisito Patrono, sine præjudicio tamen ejusdem, quoad Jus præsentandi alium Clericum transeat; at titulum sui beneficii *perpetuum*. N. min. ac ejus suppositum, quòd hac intitulatione Patrono non fieret præjudicium; sic enim illo jam intitulato in perpetuum, ac vivente, inanis foret præsentatio alterius facta à Patrono, cum non possint duo simul in eodem esse intitulati.

§. 6.

An possit Episcopus Conditiones beneficii patronati mutare?

Loquimur de qualitatibus & conditionibus in prima fundatione appositis, & legitima superioris Ecclesiastici potestate admissis. Circa præsentem quæstionem statuitur in c. *Tua*, 17. de Testa.

Ddd dd

Testa.

Testament. dicitur ad Episcopos spectare, in omnibus piis voluntariis, provisionem, ut secundum defuncti voluntatem universa procedant, licet etiam à Testatoribus id contingeret interdici; ac executiones testamentorum, monitione praviâ compellere, ut bona ipsa, in pios usus relicta, fideliter & plene expendant.

3302 Deinde in Clement. *Quia contingit* 2. de Relig. domib. Clemens V. statuit, ut ea, quæ ad certum usum piis locis largitione sunt destinata fidelium, ad alium debeant, non ad alium (salvâ quidem Sedis Apostolicæ autoritate) converti. In Trident. etiam Sess. 25. de reform. c. 5. dicitur: *ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur: quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione, seu fundatione, aut aliis Constitutionibus, qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta in beneficiorum collatione, seu in quacunque alia dispositione, eis non derogetur.* Idem in præbendis Theologicalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, aut Subdiaconalibus, quandoque ita constituta fuerint, observetur, *ut eorum qualitatibus, vel Ordinibus nihil in ulla provisione detrahatur, & aliter facta provisio subreptitia censeatur;* ita Concilium.

3303 Ex his juribus deducitur 1. quòd Ordinarii locorum, vel alii, qui certis locis iis præsent, non possint qualitates, vel conditiones onerum in foundationibus eorum, etiam cum consensu eorum, qui Fundatori succedunt, vel in totum, vel etiam in partem mutare, quòd intellige, si, & quamdiu observari possunt immutata, propter dicenda in seqq. Nam, ut rectè loquitur Tridentinum, *ipsa ratio, & naturalis æquitas postulat, ut piæ Fidelium voluntates, ubi, & quamdiu possunt, fideliter impleantur, & quæ bene constituta sunt, contrariis Ordinationibus non detrahatur, nec in alium usum, quàm eum, ad quem largitione fidelium destinata sunt, impendantur, ut habetur in cit. Clement. 2. ubi excipitur solus Summus Pontifex; ex qua exceptione habetur, soli Romano Pontifici licere piæ defunctorum voluntates commutare, sic Tiraquell. de Pri-*

vileg. cautâ piæ, Privileg. 135. & complures alii, quos citat, & sequitur Barbofa p. 3. alleg. 83. à n. 1.

Deducitur 2. quòd, si provisio beneficii devolvatur ad Superiorem, ab hoc in provisione debeant servari omnes qualitates, & conditiones beneficio in ejus fundatione appositæ, & admittas; nam beneficium devolvitur cum suo onere, nec devolutione mutari possunt ejus conditiones, & qualitates sine Autoritate Sedis Apostolicæ, sic Seraphim Decif. 1363. à n. 1. & alii. Hinc, si in fundatione statutum est, ut minor, etiam 14. annis, tale beneficium obtinere valeat, illi standum est; & huic qualitatibus in fundatione beneficii appositæ non esse derogatum per Decretum Concilii Trident. Sess. 23. de Reform. c. 6. (ubi dicitur: *Nullus primâ tonsurâ initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum, beneficium possit obtinere*) tradunt Gonzalez ad 8. reg. Cancell. Gloss. 5. n. 91. Aloyf. Riccius. Navarr. & alii, quos citat & sequitur Barbofa in cit. c. 6. n. 7.

Deducitur 3. quòd, post Tridentinum dispensare non possit Episcopus, etiam de consensu eorum, qui Fundatori defuncto successerunt in Patronatu, ut minor 25. annis, non Sacerdos obtineat Capellam, etiam simplicem, ad quam ex fundatione præsentandus est Sacerdos, sic Garcia p. 7. de benefic. c. 1. à n. 93. sed & illud ex iisdem juribus rectè deducitur, quòd Beneficiati nec ab Episcopo, nec à Patronis successoribus eorum possint ad sustinenda onera, quæ in fundatione, vel institutione non sunt imposita; sic enim esse decisum à Sacra Congregatione in una Cremonensi referet Aldanus in Compend. Canon. resol. l. 2. tit. 25. n. 16. Et ratio est ex præmissis juribus, quibus nulli, nisi Summo Pontifici conceditur aliqua mutatio in his, quæ in prima fundatione constituta sunt.

Deducitur 4. ubicunque dispositio defuncti certa est respectu causæ, personæ, loci, temporis &c. illam ab Episcopo alterari non posse; sequitur ex dict. & habetur in c. *Ultima*. 13. q. 2. ubi Gregorius Pontifex: *Ultima*, inquit, voluntas defuncti, modis omnibus conservanda debet;

debet; & L. 1. C. de sanctiss. Eccles. ita Layman. l. 4. Summa, tr. 2. c. 13. q. 6. n. 13. Sed hæc intelligenda sunt, quando, quæ in fundatione constituta sunt, etiam deinceps observari possunt; nam interdum, quæ ante complures annos congruè fieri poterant, lapsu temporis, & mutatis circumstantiis, agrè præstari possunt, aut à Successoribus observari, præsertim si pro illis oneribus tam tenues proventus sint, ut non facillè inveniantur, qui velit se huic muneri subijcere, aut obligationum numerus sic excreverit, ut non possit sigillatim omnibus satisfieri.

3307 Hanc difficultatem animadvertens, Tridentinum Sess. 25. de reform. c. 4. sic loquitur: *Contingit sæpe in quibusdam Ecclesiis, vel tam magnum Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impostum esse, ut illis pro singulis diebus à restatoribus præscriptis, nequeat satisfieri, vel elemosynam hujusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut non facillè inveniantur, qui velit huic se muneri subijcere; unde depereunt pia restantium voluntates, & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur: Sancta synodus (cupiens hæc ad pios usus relicta, quo plenius, & utilius potest impleri,) facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diocesana; itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinibus, ut in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hac provisione indigere cognoverint, statuere circa hæc, quid quid magis ad DEI honorem, & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire, ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.*

3308 Ex hoc decreto, posse Episcopum, justâ tamen interveniente causâ, reducere numerum anniversariorum, & officiorum pro defunctis, referunt decisum Quaranta in summa Bullarii, V. Missa. pag. 291. aliàs. 402. Galet. in Margaritha casuum conscient. V. Missa. 4. Piafec. in praxi Episcop. p. 2. c. 13. n. 15. in fine. Aloysius Riccius d. resolut. 341. n. 2. Moneta, de commut. ultim. volunt. c. 5. n. 367. Barbof. d. alleg. 26. n. 4. Nicol. Garcia Tom. III.

de benefic. p. 7. c. 1. n. 131. Similiter posse reducere numerum Missarum, & anniversariorum, non modò, quæ præscribuntur in testamentis, & aliis similibus dispositionibus causâ mortis, sed etiam, quæ in donationibus, & aliis actibus inter vivos, resolvit Barbofa p. 2. de officio & potest. Episcopi allegat. 29. n. 9. & anniversaria in totidem Missas commutare posse Episcopum ex facultate illi à Concilio in præsentem attributa, tradunt Ugol. de officio Episcopi c. 61. n. 1.

In hac materia propter innumeras 3309 declarationes, quas super hoc decreto afferunt authores, ut videri potest apud Barbof. in dict. Sess. 25. c. 4. Difficile est aliquid certum statuere, Doctoribus, in diversas opiniones decedentibus; accedente quoque declaratione novissima Congreg. Card. super dubiis Concilii Trident. sub Urbano VIII. & cum ejusdem approbatione publicata, quam refert Barbofa in dict. c. 4. à n. 14. ubi primò districtè prohibet, ac interdicit, *ne Episcopus in Diocesana synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs, quomodolibet reducant onera illa Missarum celebrandarum, aut post idem Concil. imposta, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apost. Sedem recurratur*, quæ re diligenter perspecta id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrat, alioquin reductiones vel moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit.

Secundò, ne in Ecclesiis, in quibus 3310 onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eo tepidiores, & segniores reddantur, quòd onera hujusmodi, cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta, statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac locis omnibus tam secularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab eis, ad quos pertinet, *sub pena interdicti*

ab ingressu Ecclesie ipso facto incurrenda, à die realis acquisitionis statim deponi debeant, penes eadem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium, quam primum investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur, ac si eadem bona immobilia, Auctoritate Apostolicâ deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem poena, ut supra, deponi, ac in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

3311 Tertiò quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, locorum, tam secularium, quam Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, *ne posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum.* Seculares verò *sine Episcopi, seu ejus Generalis Vicarii;* Regularis verò *sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia,* in scriptis, & gratis concedenda; alioquin, si secularis hujusmodi prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesie interdictus sit eo ipso; Regularis verò poenam privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, & passivæ, absque ulla declaratione incurrat.

3312 Quartò, quòd eleemosynas manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis, ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, & Capsulas aufertant ab Ecclesiis cum scriptione illa: *Eleemosyna pro Missis,* vel alia simili, sub eisdem poenis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur.

3313 Quintò præcipit, ut Episcopus, vel ejus Vicarius, aut Generalis, seu Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirent, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus, cuique Ecclesie, Monasterio, aut loco pio incumbentibus, ne ante assensum hujus-

modi, aut licentiam præbeant, quam eis legitime constiterit illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo, quam antiquis jam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant; ut reditus qui Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur, omnino respondeant oneribus adjunctis, secundum morem cujusque Civitatis, intelligantque, si in re tanti momenti, desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die, se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros. Hactenus Sacra Congregatio cum amplissima derogatione, &c. quam ad literam refert Barthol. à S. Fausto in *tr. de suffrag. post q. 91.*

Ex his deducitur 1. potestatem Episcoporum, & Generalium Ordinum in dicto Tridentini Decreto fuisse restrictam, ut sine recursum ad Sedem Apostolicam non possint validè reducere, vel constringere onera Missarum celebranda, quæ imposita sunt post Concilium Trid. aut in limine foundationis, ut habetur n. 3307. & sic etiam tradunt Piafescius in praxi p. 2. c. 3. n. 31. Dianap. 1. *resol. moral. de celebrat. Missar. resol. 1.* Garcia de benef. p. 7. c. 1. n. 131. & alii.

Deducitur 2. quòd Prælati & Superiores regulares non possint diminuerè votivas Missas, vel pro defunctis, quæ iustis stipendiis à particularibus personis petuntur, sine ipsarum consensu, quibus debentur, nam in his verè obligantur ex stricta iustitia ad præstandam obligationem natam ex contractu utrinque oneroso; sic complures apud Barbosa in *tr. c. 4. Trid. n. 9.* Hinc, si contingeret, recipiendo novas eleemosynas manuales impediri solutionem debiti prioris, seu, ut prioribus obligationibus, prout conventum est, satisfieri non possit, illicita omnino foret, & contra iustitiam talis receptio; nam debitor ex iustitia, ex eadem virtute prohibetur non apponere impedimentum impossibile cum eo, ad quod ex iustitia tenetur; & sic decisum esse à Sacra Congreg. approbante Urbano III. constat ex n. 3309. & seq.

Not. præterea dictam facultatem Ordinum, & Prælatorum Ordinum, quæ ipsis in decreto Tridentini, de quo n. 3307. concessa est, intelligendam esse, de reducendis oneribus Missarum ante Concilium Tridentinum impositis, ut tradit

tradit Diana *cit. resol. 2.* Barbof. *cit. n. 11.* & alii apud eum relati. Et quoniam sæpe contingit, quod antiquis temporibus, à Testatoribus, Ecclesiis data sint bona quadam, ex quibus annui fructus tunc sufficiebant, ut ea onera commodè præstari possent ab Ecclesiarum Rectoribus; nunc autem revera planè non sufficient, imò, qui peragere velit, vix invenitur, quandoque etiam sine damno non possit, imò fundum, pratum, vel vineam Ecclesiæ sub tali onere datum; Fundarum hæredibus restituere malit, quo illorum memoria, & pia intentio penitus interiret: non videtur dubitandum, adesse justam causam restringendi numerum talium onerum, secundum quod proventus bonorum minus sufficientes evaserunt.

3317 Legi supplicationem cujusdam Parochi, datam ad Ordinarium, qua reductionem plurium onerum petebat, quæ incumbabant suæ Ecclesiæ annuatim præstanda, v. g. ut in pervigilio anniversarii fieret officium defunctorum, cum processione circa Ecclesiam, ipso die, celebraretur solennis Missa, invitarentur vicini Parochi, à divinis daretur illis mensa &c. &c. Cum tamen redditus ad ea tempus habeat, ut pro uno vix venirent 10. cruciferi, adituo, & Musicis minus, &c. In tali casu, cum mallet hæredibus reddere fundum sub hoc onere datum, quam ea, (cum non posset sine suo detrimento) videbatur merito restringi posse, vel ad unam dumtaxat Missam simplicem; vel, si pluries ea onera per annum iteranda forent, ad numerum mitiorem, sic tamen, ut in hujusmodi numero Missarum, seu anniversariorum faciendæ semper sit commemoratio eorum defunctorum, qui pro suarum animarum salute talia legata ad pios usus reliquerunt, ut dicitur in textu *cit. c. 4. in n. 3307.* quamvis Vgolinus de offic. Episcopi p. 2. c. 61. n. 1. dicat, dictæ commemorationi satisfacere posse, vel in *Collectis*, vel in *memento*; quod tamen videtur intelligendum, si tunc Missa non admitteret commemorationem, quæ per consuetas Ecclesiæ orationes pro defunctis dici solent: sic enim decet Ecclesiæ fidelitatem in recognitione datorum à defunctis Fundatoribus.

ARTICULUS XIII.

Quibus modis Jus Patronatus amittatur, vel extinguatur?

R Esp. id posse contingere diversis modis, & 1. Si Patronus ipse, juri sibi competenti renuntiet; tunc enim talis Ecclesia fit libera, ut colligitur ex *c. 1. h. t. in 6.* quod etiam ex eodem deducitur, si alteri jus suum liberè cedat; nam in primo casu extinguitur; in secundo autem, desinit in Cedente, & transit in Cessionarium, ubi etiam notandum, posse Patronum, vel ejus in Patronatu successorem, etiam remittere alias conditiones in suum Patroni favorem, cum consensu Ordinarii appositas in fundatione, vel dotatione, aut constructione Ecclesiæ, non tamen appositas in favorem divini cultus, aut totius familia; licet enim præjudicare possit juri in suum, non tamen, in favorem aliorum indulto.

Secundò amittitur Jus Patronatus, 3319 quando de consensu Patroni Ecclesia *patronata* transit in *electivam*; nam tali casu locus esse non potest exercitio patronatus, seu præsentationi, sed electioni, ad quam Patronus, dando activè suffragium, Jure Patronatus se immittere non potest, quamvis, si ei concedatur, intractatu electionis partes suas interponere valeat, ut habetur *c. Nobis. 25. h. t. ibi: Caterùm in Conventuali Ecclesia non electioni Pralati faciendæ, sed jam factæ honestius Patroni postulatur assensus; nisi aliter de sua jurisdictione obtineat, ut partes suas interponere debeat electioni tractandæ.*

Tertiò amittitur, si Ecclesia Patronata 3320 *accessoriè* uniatur Ecclesiæ non patronatæ, sed v. g. *electivæ*; Nam Ecclesia accessoriè unita alteri ut dicemus in seqq. perdit suas qualitates, & transit in eas, quas habet altera; at ubi Ecclesia, cui sic unita est, non admittit præsentationem, sed electionem, nec taliter unita illam admittet, & ubi locus relatè ad aliquam electionem non est præsentationi, nec locus est Patronatus: ergo. Sic Joann. Andr. in *c. 2. de Relig. Domib.*

Quartò si Ecclesia Patronata sic de 3321 struatur, ut non amplius sit usui pro celebrandis inibi divinis, nec spes sit reedificationis; quia sic habetur tanquam non